

Logika działania zbiorowego

Dla Alison

Mancur
Olson

**Logika działania
zbiorowego**

Dobra publiczne
i teoria grup

przełożył Sebastian Szymański

Wydawnictwo Naukowe SCHOLAR
Warszawa 2012

Seria: Społeczeństwo Współczesne

Redaktor naukowy serii: Jacek Raciborski

Tytuł oryginału: *The Logic of Collective Action: Public Goods and the Theory of Groups*

Redakcja i korekta: Małgorzata Bigaj

Projekt okładki: Katarzyna Juras

ISBN 978-83-7383-600-6

© Copyright 1965 and 1971 by the President and Fellows
of Harvard College

© Copyright for the Polish translation by Wydawnictwo Naukowe
Scholar, Warszawa 2012

© Copyright for the Polish edition by Wydawnictwo Naukowe
Scholar, Warszawa 2012

Podręcznik akademicki dotowany przez
Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego

Wydawnictwo Naukowe Scholar Spółka z o.o.
ul. Krakowskie Przedmieście 62, 00-322 Warszawa
tel./fax 22 826 59 21, 22 828 95 63, 22 828 93 91
dział handlowy: jak wyżej, w. 105, 108
e-mail: info@scholar.com.pl
www.scholar.com.pl

Wydanie pierwsze, objętość 15 a.w., nakład 1200 egz.
Skład i łamanie: WN Scholar (*Jerzy Łazarski*)
Druk i oprawa: Wroclawska Drukarnia Naukowa PAN

Spis treści

Przedmowa z 1971 r.	7
Wprowadzenie	9
I. Teoria grup i organizacji	13
A. Cel organizacji	13
B. Dobra publiczne i duże grupy	17
C. Tradycyjna teoria grup	26
D. Małe grupy	32
E. Grupy „ekskluzywne” i „inkluzywne”	49
F. „Taksonomia” grup	57
II. Wielkość grupy i zachowanie grupowe	68
A. Spójność i skuteczność małych grup	68
B. Problemy teorii tradycyjnych	73
C. Bódcze społeczne i zachowanie racjonalne	76
III. Związek zawodowy i wolność gospodarza	83
A. Przymus w związkach zawodowych	83
B. Rozrost związków zawodowych w teorii i praktyce	96
C. Obowiązkowa przynależność wszystkich pracowników do jednego związku i wolność gospodarza w grupie ukrytej	110
D. Interwencje rządowe i wolność gospodarza w grupie ukrytej	115
IV. Klasyczne teorie państwa i klasy	122
A. Teorie państwa formułowane przez ekonomistów	122
B. Marksowska teoria państwa i klasy	127
C. Logika teorii Marksowskiej	131

V. Klasyczne teorie grup nacisku	137
A. Filozoficzne ujęcie grup nacisku	137
B. Ekonomia instytucjonalna i grupy nacisku – John R. Commons	140
C. Współczesne teorie grup nacisku – Bentley, Truman, Latham	143
D. Logika teorii grup	154
VI. Teorie „produktu ubocznego” i teorie „szczególnego interesu”	161
A. Teorie „produktu ubocznego” dotyczące dużych grup nacisku	161
B. Lobby związkowe	165
C. Lobby zawodowe	167
D. Teoria „szczególnego interesu” i lobby biznesowe	172
E. Rządowe wsparcie presji politycznej	180
F. Spółdzielnie rolnicze i lobby rolnicze	185
G. Lobby „nieekonomiczne”	192
H. „Zapomniane grupy” – poszkodowani, którzy milczą	199
Dodatek (z 1971 r.)	202
Indeks nazwisk.	213
Indeks rzeczowy.	219